

Εναρκτήριοι χαιρετισμός της προέδρου του τμήματος Φιλολογίας, Πανεπιστημίου Πατρών

ΑΓΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΤΟΙ μου σύνεδροι,
μου δίνει πολύ μεγάλη χαρά η παρουσία σας εδώ σήμερα. Βλέπω μπροστά μου φοιτήτριες και φοιτητές μας που τις/τους θυμάμαι από τα πρώτα προπτυχιακά μας μαθήματα στον Όμηρο και τον Σοφοκλή. Είναι μεγάλη χαρά και ικανοποίηση να βλέπουμε εμείς, οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, τα ίδια αυτά πρόσωπα να βρίσκονται τώρα σε αυτήν την αίθουσα έχοντας προχωρήσει στις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο είτε στο υψηλότερο επίπεδο των υποψηφίων διδασκτόρων. Βλέπω, επίσης, με ιδιαίτερη χαρά συνέδρους να έχουν έρθει από όλα τα πανεπιστήμια της Ελλάδας στη φιλόξενη αγκαλιά του πανεπιστημίου Πατρών, και των δικών μας αποφοίτων ιδιαίτερα. Εύχομαι η παραμονή σας εδώ να σας αφήσει τις καλύτερες εντυπώσεις, σε ακαδημαϊκό και προσωπικό επίπεδο.

Μερικές σκέψεις μου γεννιούνται στο μυαλό, βλέποντας όλες αυτές τις νεανικές παρουσίες γεμάτες όρεξη και δίψα για μάθηση και ζωή, τις οποίες θέλω να μοιραστώ μαζί σας. Η συνέχιση των σπουδών σας και η εμβάθυνση στο αντικείμενο που επιλέξατε σε πρώτο επίπεδο ανάγνωσης είναι ένα μέσο για να βελτιστοποιήσετε τις επαγγελματικές σας προοπτικές. Όμως, δεν είναι μόνον αυτό: με την ολοκλήρωση των σπουδών σας θα έχετε αποκτήσει πειθαρχία και συγκρότηση λόγου και σκέψης. Ο τρόπος που θα εκφράζεστε θα εκλεπτυνθεί, η επιχειρηματολογία σας θα αποκτήσει στέρεη βάση, θα μάθετε να συνομιλείτε επί ίσοις όροις με τις ομότεχνες/τους ομότεχνούς σας διεθνώς. Και η χαρά και η ικανοποίηση που θα νιώθετε, όταν θα φτάνετε στα δικά σας συμπεράσματα - ο δικός σας οβολός στην τέχνη σας - θα είναι μεγάλες.

Ο δρόμος που έχετε ξεκινήσει να βαδίζετε είναι μακρύς και καμιά φορά με κακοτοπιές. Είναι συνάμα και όμορφος με εκπλήξεις να σας περιμένουν στις στροφές του δρόμου - η κούραση καμιά φορά θα είναι μεγαλύτερη από την ευχαρίστηση. Όμως το «τέλος» θα σας αποζημιώσει. Η αναμενόμενη επιστέγαση των όσων σας λέω θα ήταν να αναφέρω τον αγαπημένο μας Καβάφη και τη δική του ερμηνεία του «δρόμου» και της «Ιθάκης». Θα παρεκκλίνω όμως από το αναμενόμενο παράδειγμα, και θα επικαλεστώ για να σας αποχαιρετήσω τα λόγια ενός άλλου μεγάλου ποιητή, ο οποίος - στις 23 Μαρτίου 2023 - έγινε μέλος της μεγάλης οικογένειας του πανεπιστημίου Πατρών, ως επίτιμος διδάκτοράς του, του Τίτου Πατρίκιου. Μας λέει λοιπόν ο ποιητής στο ποίημά του «Γενιά» (9 Αυγούστου 1952), στους τελευταίους στίχους:

[...] Σ' αυτή την πλατεία σ' αυτούς τους δρόμους

Στη χώρα αυτή σ' όλο τον κόσμο

η γενιά μας είναι μία.

Αυτή που πολεμάει για να νικήσει.

Αυτή εύχομαι να είναι και η δική σας γενιά.

Ευφημία Δ. Καρακάντζα

Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας

Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών

Προλόγισμα Συνεδρίου

ΕΙΝΑΙ ΜΕ ΧΑΡΑ μεγάλη που έρχομαι να προλογίσω την τρίτη κατά σειρά διοργάνωση ενός συνεδρίου μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων στις κλασικές σπουδές από το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σύγχρονες προσεγγίσεις στα κείμενα: αναγνώσεις και ερμηνείες». Η σημασία τέτοιων ενεργειών για την προώθηση της έρευνας στον αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο και τη γραμματεία του, που έχει αναντίρρητα καταστεί κλασική, είναι προφανής και δεν χρειάζεται αιτιολόγηση. Μέσω της συζήτησης και της ανταλλαγής απόψεων, η εστιασμένη μελέτη ενός τομέα του επιστητού, όπως είναι και ο τομέας της κλασικής φιλολογίας, αναπτύσσεται και ωριμάζει. Αντίθετα όμως με άλλους κλάδους της έρευνας, στους οποίους η πρόοδος είναι αναντίρρητη και συσσωρευτική, στις λεγόμενες ανθρωπιστικές σπουδές η επιστροφή στο παρελθόν είναι, πάντοτε και αναπόφευκτα, μια καινούργια αναμέτρηση με το παρόν και το μέλλον.

Διαβάζοντας παλιά κείμενα συνειδητοποιούμε ταυτόχρονα την απόσταση που μας χωρίζει από τις ιδέες των συντακτών τους, δηλαδή τον πιθανώς αλλότριο ή και αποξενωτικό χαρακτήρα τους, όσο και την επικαιρότητα ή διαχρονικότητά τους. Οι ξεπερασμένες ιδέες ζουν μια δική τους αόρατη ζωή πίσω από το προσκήνιο των συνειδητών αντιλήψεών μας και επηρεάζουν συχνά τις αξιολογήσεις και τις αντιδράσεις μας με τρόπους διόλου προφανείς. Η επαφή μαζί τους είναι συχνά μια συνειδητοποίηση ότι «είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα λόγια μας», όπως έγραψε κάποτε ο Σεφέρης, μια συνειδητοποίηση δηλαδή πόσο καθορισμένος κοινωνικοπολιτιστικά, όπως λέγεται κατά κόρον σήμερα, είναι ο τρόπος που

βλέπουμε τον κόσμο. Αυτός ο αξιακός σχετικισμός των κρίσεών μας για τα πράγματα είναι ίσως αναγκαίος για να μπορέσουμε να καταλάβουμε ότι και οι δικές μας κρίσεις, οι αξίες, τα ζητήματα που θεωρούμε ιερά και απαραβίαστα και ενίοτε αρνούμαστε να μπούμε καν στον κόπο να τα συζητήσουμε, είναι και αυτά προϊόντα ενός πολιτικού, κοινωνικού, ιδεολογικού και τελικά πολιτιστικού οικοδομήματος, ενός συνολικού κοσμοειδώλου - όπως και οι πεποιθήσεις των ανθρώπων του παρελθόντος που μελετάμε.

Η συνειδητοποίηση αυτή δεν μπορεί να μας αφήσει ανεπηρέαστους. Ούτε όμως μπορούμε εύκολα να μείνουμε ικανοποιημένοι από τη διαπίστωση ότι ζούμε σε ένα Σπήλαιο, σαν εκείνο για το οποίο μίλησε ο Σωκράτης στην πλατωνική *Πολιτεία*, όπου όλα όσα βλέπουμε, ακούμε, αγγίζουμε, αγαπάμε, απεχθανόμαστε, θαυμάζουμε ή μισούμε είναι κατ' αποκλειστικότητα δημιουργήματα ανθρώπων και σχέσεων εξουσίας. Υπάρχει μια Φύση έξω από μας, της οποίας είμαστε μέρη και η οποία έχει καθορίσει πολύ πριν από εμάς το πλαίσιο και τα όρια εντός των οποίων η ζωή μας μπορεί να υφίσταται καν. Και υπάρχει και μια φύση εντός μας, μέρος εκείνης της μεγάλης Φύσης, και ίσως αντανάκλαση ή άνθος της, η οποία μας κινεί και μας παρακινεί ή ακόμα, κάποτε, μας υποτάσσει και μας αδρανοποιεί. Τη σύμπτωση αυτών των δύο φύσεων καλούμαστε να βρούμε και να αναδείξουμε με τα λόγια, τις σκέψεις και τις πράξεις μας. Αν μπορούμε να συνοψίσουμε σε μία φράση την αιτία της εντυπωσιακής δυναμικής του ελληνικού κόσμου από τις ομηρικές απαρχές του έως και την ύστερη αρχαιότητα, η αιτία αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί ότι είναι η ανακάλυψη της φύσεως ως αρχής. Με αυτήν την ανακάλυψη καλούμαστε, και τώρα και στο μέλλον, να αναμετρηθούμε.

***

Αυτός ο πολύμορφος και πανούργος συγγραφέας που ακούει στο όνομα Πλάτων - και είναι αληθινά πλατύς ως φιλόσοφος και λογοτέχνης όσο άλλος κανείς

- , αυτός ο πολύτροπος Οδυσσεύς της τέχνης των εννοιών και των επιχειρημάτων, των εικόνων, των αλληγοριών και των μύθων, δηλαδή, ενί λόγω, της τέχνης της γραφής, έγραψε κάποτε - τι ειρωνεία! - ότι η ανακάλυψη της γραφής και η εγγραμματοσύνη των ανθρώπων που έμελλε να την ακολουθήσει σηματοδοτούσε, όχι το αποκορύφωμα της σοφίας, αλλά αντιθέτως την απαρχή της έκλειψής της. Ένας τέτοιος ισχυρισμός ακούγεται σήμερα ακόμα πιο προκλητικός, αν αναλογιστεί κανείς ότι το σύγχρονο αντίστοιχο της παλαιάς τεχνολογίας της γραφής είναι η εικονική πραγματικότητα και η τεχνητή νοημοσύνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή, ο ψηφιακός κόσμος, το μέσο της καθολικής διάδοσης της γνώσης.

Πού βάσιζε ο Πλάτων τον ισχυρισμό του; Στην ιδέα ότι η γραφή είναι το απολιθωμένο και ακίνητο απομίμημα του προφορικού λόγου, ο οποίος είναι με τη σειρά του μια φανέρωση του λόγου της ψυχής. Μόνον αν ο λόγος εγγράφεται σε ψυχές, όχι σε παπύρους, περγαμηνές, χαρτιά ή μηχανές, είναι γονιμοποιός και παράγει δημιουργικά αποτελέσματα. Να γιατί μια ζωντανή συζήτηση, σαν αυτή που πρόκειται να διεξαχθεί σήμερα και τις επόμενες δύο μέρες, έχει ίση, αν όχι και μεγαλύτερη, αξία από την ηλεκτρονική κατάθεση μιας ιδιωτικά καλοδουλεμένης εργασίας σε ένα επιστημονικό περιοδικό. Συζητώντας, οργώνουμε με τα λόγια μας το έδαφος στο οποίο οι σκέψεις οι δικές μας και των άλλων μπορούν να ριζώσουν και να καρπίσουν. Πρόκειται για μια ανώτερη, συμβολική διαδικασία ψυχικής ανάπτυξης και ωρίμανσης που βασίζεται στη *διαδραστικότητα του λόγου*.

Ωστόσο, δεν είναι ούτε αυτή μια διαδικασία *αμιγώς ανθρώπινη*, αν και, όσο γνωρίζουμε, μόνον στον άνθρωπο έχει εμφανιστεί αυτοτελώς. Είναι η ανώτερη και πιο εκλεπτυσμένη μορφή μιας διαδικασίας *φυσικής*, που αποσκοπεί εν τέλει στην *εναρμόνιση των λόγων των ψυχών*. Η αντιπαράθεση αποτελεί απλώς και μόνον μέσο για τον σκοπό αυτό.

***

Θα ήθελα από καρδιάς να ευχαριστήσω την οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου, και συγκεκριμένα τους: Τηλέμαχο Ασημακόπουλο, Ευγενία Καρβέλη, Ανδρέα Κοτοπούλη, Μαρία Μανδηλαρά, Θεοδώρα Πυλαρινού-Μαρκαντωνάτου, Μαρία Σκλαβενίτη και Αγγελική Χαϊκάλη, για την άψογη διοργάνωση. Εύχομαι καλή επιτυχία!

Σπύρος Ι. Ράγκος

Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας και Φιλοσοφίας

Διευθυντής ΠΜΣ «Σύγχρονες προσεγγίσεις στα κείμενα:

αναγνώσεις και ερμηνείες» (2018-2022)

Εισαγωγή: Η σύγχρονη Έρευνα στις Κλασικές Σπουδές

Ο ΠΑΡΩΝ ΤΟΜΟΣ αποτελεί και την τελευταία πράξη του 3^{ου} Συνεδρίου Μεταπτυχιακών Φοιτητών της Κλασικής Ειδίκευσης του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών: Η σύγχρονη Έρευνα στις Κλασικές Σπουδές και φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα αποθετήριο γνώσης, συγκεντρώνοντας τις ερευνητικές εργασίες, τις αναλύσεις και τις παρουσιάσεις των νέων φερέλπιδων φιλολόγων. Οι σελίδες αυτών των πρακτικών φιλοξενούν πλούσιες αναλύσεις και πρωτότυπες προσεγγίσεις από νέους επιστήμονες που μοιράζονται την αγάπη τους για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία και τον πολιτισμό της αρχαιότητας. Ο τόμος ακολουθεί τη σειρά εκφώνησης των εισηγήσεων του τριήμερου 7-9 Οκτωβρίου 2022, ενώ για τη διευκόλυνση του αναγνώστη δόθηκαν τίτλοι στις δέκα θεματικές ενότητες.

***

Η **πρώτη θεματική ενότητα** στρέφεται γύρω από το **Αρχαίο Ελληνικό Δράμα** περιλαμβάνοντας τρία κεφάλαια για την κωμωδία και την τραγωδία. Το κείμενο του **Χρήστου Φροσυνάκη** μελετά τον τρόπο που απεικονίζεται ο Κάτω Κόσμος στην κωμωδία. Βασική πρωτοτυπία της μελέτης του είναι η επισκόπηση όχι μόνο κωμωδιών του Αριστοφάνη, αλλά και αποσπασματικά σωζόμενων έργων του Εύπολη και του Φερεκράτη. Το κεφάλαιο της **Αναστασίας Ψωμιάδου** μας εισάγει στη τραγωδία μελετώντας το αρχαιότερο έργο του Σοφοκλή, τον *Αΐαντα* και εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο ο αριστοτεχνικός πρόλογος του έργου και ιδιαίτερα η εικονοποιία κυνηγιού (θύτης και θήραμα) που περιέχει, αποτυπώνεται στη μεγάλη μεταφράσεων. Η θεματική του δράματος ολοκληρώνεται με το κείμενο του **Γεώργιου Ντέλιου** για τον *Όρέστη* του Ευριπίδη, προσεγγίζοντας τη συμπτωματολογία του ήρωα υπό το πρίσμα κειμένων της *Ιπποκρατικής Συλλογής*.

Στη **δεύτερη θεματική ενότητα** πρωταγωνιστεί ένα ιδιαίτερο έργο της Ρωμαϊκής λογοτεχνίας, οι *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου. Το κείμενο της **Φωτεινής Γκοτζαμπατσπούλου** δίνει φωνή στην ιστορία του Τηρέα, της Πρόκνης και της Φιλομήλας, ενώ το μοτίβο του βιασμού προσεγγίζει και η **Μαρία Κοσμοπούλου** εστιάζοντας στο ίδιο επεισόδιο αλλά και διευρύνοντας τη συζήτηση στην αφήγηση του Ερμαφρόδιτου και της Σαλμακίδας. Ζητήματα φύλου και σεξουαλικότητας στο προαναφερθέν επεισόδιο αλλά και στην εξιστόρηση της μεταμόρφωσης του Νάρκισσου μελετά η **Ιωάννα Μπατσαλιά**. Τα κείμενα των τριών μελετητών του Οβιδίου, αν και βρίσκονται κοντά θεματικά, φιλοδοξούμε ότι παρουσιάζουν πολύπτυχα ζητήματα έμφυλων ταυτοτήτων και σεξουαλικότητας, δείχνοντας πόσο πρόσφορο είναι το έργο του Οβιδίου για πρωτότυπες και σύγχρονες αναγνώσεις.

Η **τρίτη θεματική ενότητα** μελετά το φυσικό περιβάλλον στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Το κείμενο του **Δημήτριου Παπαδόπουλου** μελετά τον τρόπο με τον οποίο η αυτοψία λειτουργεί στις ζωολογικές μαρτυρίες της *Historia Naturalis* του Πλινίου αναδεικνύοντας τις προκλήσεις και τα ερωτήματα που προκύπτουν από αυτή την έκθεση. Ο **Τηλέμαχος Ασημακόπουλος**, στο επόμενο κεφάλαιο, μελετά τις *Metamorphoses* του Απουλήιου υπό το πρίσμα των φυτών που ο συγγραφέας εντάσσει στο μυθιστορηματικό - δραματικό του σκηνικό. Άμεσα επηρεασμένη από τους οικοκριτικούς προβληματισμούς, μία νέα τάση στις κλασικές σπουδές, η μελέτη δείχνει ότι τα φυτά των *Metamorphoseon*, δεν είναι απλά λεπτομέρειες, αλλά εάν τους δώσουμε «φωνή», μπορούν να «αφηγηθούν» μια δική τους ιστορία.

Η **τέταρτη θεματική ενότητα** φέρνει στο προσκήνιο την φιλοσοφία και εστιάζει στις δύο κορυφαίες μορφές της, τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Ο **Ανδρέας Κοτοπούλης**, σε μια πλατωνική ανάγνωση του Άλεξάνδρου του Πλουτάρχου, θέτει στο επίκεντρο της ερμηνείας του τόσο την αλληγορία του σπηλαίου, όσο και την τριμερή διάκριση της ψυχής στην *Πολιτεία*. Τον πολυδιάστατο χαρακτήρα των

πλατωνικών διαλόγων καταδεικνύει και το κείμενο του **Μάριου Βάλβη-Γερογιάννη** το οποίο υποστηρίζει την άποψη ότι ο Άλκιβιάδης Α΄ συνιστά ένα πρώιμο κάτοπρον ηγεμόνος. Μεταβαίνοντας στον Αριστοτέλη, το κεφάλαιο της **Μαριάννας Καραγιώργου**, γύρω από τα *Ἠθικά Νικομάχεια* μελετά τη σχέση ηδονής και τέλειας ενέργειας, ενώ η **Ελεάννα Πομώνη** μελετά μια ιδιαίτερη έννοια της αριστοτελικής ηθικής, την *ἀκρασία*, ένα φαινόμενο κατά το οποίο ο άνθρωπος γνωρίζει ποιο είναι το σωστό, αλλά δεν το πράττει. Η **Ευγενία Καρβέλη**, εστιάζει στα Ψευδό-Αριστοτελικά *Προβλήματα*, διερευνώντας τη συμπτωματολογία του φόβου, της αγωνίας και της ντροπής, όπως αυτή παρουσιάζεται στην πραγματεία. Το 30.1 των *Προβλημάτων*, ένα κείμενο-σταθμός για τη μελέτη της μελαγχολίας, λαμβάνει, μεταξύ άλλων, υπόψη του και η μελέτη του **Χρήστου Τσάμη**, η οποία εξετάζει την τρέλα και την μελαγχολία υπό το πρίσμα της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Ένα διάλειμμα από τις εισηγήσεις γύρω από την φιλοσοφία πραγματοποιείται στη συνέχεια. Η **πέμπτη θεματική ενότητα** θέτει στο επίκεντρο την μελέτη παπύρων και επιγραφών, ως στοιχεία άμεσης και αδιαμεσολάβητης επαφής μας με τον αρχαίο κόσμο. Η **Θεοδώρα Πυλαρινού-Μαρκαντωνάτου** μελετά ένα κλασικό μοτίβο του έρωτα ως νόσου σε ερωτικούς μαγικούς παπύρους, συνδέοντας τα λεγόμενά τους με κείμενα της αρχαίας γραμματείας. Στο πλαίσιο αυτό καταδεικνύει την αρμονική συνύπαρξη των παπυρικών και επιγραφικών δεδομένων με τα λογοτεχνικά κείμενα στην πληρέστερη ανακάλυψη πτυχών του αρχαίου κόσμου. Το κείμενο του **Ευάγγελου Τσούμπου** μελετά τις «προσευχές για δικαιοσύνη», τις πινακίδες που βρέθηκαν στον Ναό της Δήμητρας στην Κνίδα. Το κείμενό του προσεγγίζει τη δομή αυτών, αλλά και αναδεικνύει τη κοινωνική τους διάσταση.

Η **έκτη θεματική ενότητα** αφορά στο Ομηρικό Έπος. Η εισήγηση της **Γεωργίας Χρονοπούλου** μελετά μία κλασική σκηνή της τελευταίας ραψωδίας της *Ίλιάδας*, την ικεσία του Πριάμου προς τον Αχιλλέα, υπό το πρίσμα της ομηρικής ἀρετής

αλλά και σύγχρονων αξιών. Το ζήτημα της εξουσίας με επίκεντρο τις θείκες συνελεύσεις διερευνά η μελέτη της **Δέσποινας Χρίστου**, λαμβάνοντας υπόψη της τα θείκα συμβούλια τόσο της *Ίλιάδας* και της *Όδύσσειας*, όσο και των *Μεταμορφώσεων* του Οβιδίου.

Η **έβδομη θεματική ενότητα** μας επαναφέρει στο πεδίο της φιλοσοφίας και συγκεκριμένα στη στωική και την επικούρεια. Την έννοια του φόβου, όπως αυτός δίνεται από αποσπάσματα των πρώιμων Στωικών, προσεγγίζει η **Νικολίτσα Γλαράκη**. Τα «πάθη ηθικής εξέλιξης» μελετά ο **Παναγιώτης Πουλακίδας** στη στωική θεωρία των συναισθημάτων, εστιάζοντας στο πάθος της «μεταμέλειας». Μεταξύ άλλων και για να εξηγήσει περισσότερο τις σύνθετες έννοιες που αναπτύσσει, ο μελετητής χρησιμοποιεί ένα επεισόδιο ανάμεσα στον Σωκράτη και τον Αλκιβιάδη από τις *Τουσκουλανές Διατριβές* του Κικέρωνα. Ο **Γεώργιος - Μάριος Σαρδέλης** εξετάζει το ζήτημα της πολιτικής φιλίας στο επικούρειο κοσμοείδωλο. Η επικούρεια φιλία, ως ένα από τα εργαλεία του ηδονιστικού υπολογισμού που στοχεύει στις καταστηματικές ηδονές της *άταραξίας* και *άπονίας*, μπορεί να συλληφθεί θεωρητικά υπό κοινωνικοπολιτικό πρίσμα και να αποτελέσει το πλαίσιο διαμόρφωσης των συλλογικών προϋποθέσεων για την επίτευξη της ατομικής *εὐδαιμονίας*. Η θεματική ενότητα ολοκληρώνεται με την μελέτη του **Κωνσταντίνου - Μάριου Ζαφειρόπουλου**, ο οποίος βασίζεται στην παραδοσιακή σύνδεση του ύστερου στωικισμού με την Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία (CBT), εστιάζοντας στο έργο του Μάρκου Αυρήλιου. Αξιοσημείωτη είναι η σύνδεση του μελετητή με την σύγχρονη πραγματικότητα: «Η φιλοσοφία και πιο πολύ από τα υπόλοιπα φιλοσοφικά ρεύματα ο στωικισμός βιώνει οπωσδήποτε μία αναγέννηση της δημοτικότητάς του εντός αλλά και εκτός ακαδημαϊκού πλαισίου, εφόσον έχει αρχίσει να καθιερώνεται για το ευρύ αναγνωστικό κοινό ως μία σπουδαία μορφή φιλοσοφικής αυτοβελτίωσης

και συστήνεται (συνήθως εκλαϊκευτικά) ως ένα είδος καθημερινής φιλοσοφίας ζωής.».

Η **8^η Θεματική ενότητα** είναι αφιερωμένη στην ελληνιστική ποίηση. Η **Μαρία Μανδηλαρά** μελετά τις μετακειμενικές συνδηλώσεις του επεισοδίου Ηρακλή και Λίνου, λαμβάνοντας υπόψη της τα *Αίτια* του Καλλιμάχου και το 24^ο *Ειδύλλιο* του Θεοκρίτου. Η **Σοφία Γιαπαντζαλή** εστιάζει στο επεισόδιο Ακοντίου και Κυδίππης των *Αιτίων* προσεγγίζοντας το θέμα του έρωτα υπό το πρίσμα της ιατρικής ορολογίας δείχνοντας μία πιθανή σύνδεση του έργου του Καλλιμάχου με την *Ίπποκρατική Συλλογή*. Η **Μαρίνα Χούκη** προσεγγίζει τον μύθο της τύφλωσης και της απόκτησης του μαντικού χαρίσματος του Τειρεσία στον καλλιμαχικό ύμνο *Εἰς λουτρὰ τῆς Παλλάδος*, ενώ παράλληλα εντοπίζει τυχόν επιδράσεις αυτού του ύμνου στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου. Στον κόσμο της αστρομετεωρολογίας μας εισάγει το κείμενο της **Σταυρούλας Ντούμα**, η οποία μελετά τη χρήση των επιθέτων «δεινός» και «άμαυρός» στα *Φαινόμενα* του Αράτου και στα *Ειδύλλια* του Θεοκρίτου. Η **Ελένη-Ακριβή Γιαλαμά** πραγματοποιεί μια ανάγνωση του 4^{ου} *Ειδυλλίου* του Θεοκρίτου εστιάζοντας στη τεχνική της αντίθεσης μεταξύ του Κορύδωνα και του Βάττου. Ο **Ευάγγελος Τσιγαρίδας** μας μεταφέρει στα *Άργοναυτικά* του Απολλώνιου Ρόδιου εξετάζοντας τη κομβική σημασία του επεισοδίου της προφητείας του Φινέα στο δεύτερο βιβλίο. Τον τρόπο με τον οποίο σκιαγραφείται η εικόνα της Μήδειας στο ίδιο έργο μελετά η **Ελένη-Μαρία Τσιαλαμάγκα** συνδυαστικά με τις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου.

Η **9^η Θεματική ενότητα** αφορά στο Ρωμαϊκό έπος και ολοκληρώνεται με μία μελέτη αφορμώμενη από τη Ρωμαϊκή ιστοριογραφία. Η εισήγηση του **Πάυλου Β. Ραμπαούνη** μελετά τον τρόπο με τον οποίο συνομιλεί το τέταρτο βιβλίο της *Αινειάδας* του Βιργιλίου με την 7^η επιστολή των *Ήρωιδών* του Οβιδίου σε σχέση με την σκιαγράφιση της μορφής της Διδούς. Μεταξύ άλλων, ο μελετητής διερευνά κατά

πόσον ο πραγματικός υπεύθυνος του θανάτου της Καρχηδόνιας βασίλισσας είναι ο Αινείας φτάνοντας σε συμπεράσματα για την αλληλεπίδραση της ελεγείας με το έπος. Ακολουθεί το κείμενο του **Ευάγγελου Βλάχου** το οποίο αναλύει το ψευδο-βεργιλιανό τετράστιχο “*ille ego qui quondam...*”, μία κάποτε αποδεκτή εναλλακτική αρχή της *Αινειάδας*. Ρίχνοντας το φως της έρευνας σε αυτό το νόθο απόσπασμα, ο συγγραφέας αποδεικνύει ότι ο άγνωστος συνθέτης του έχει κατορθώσει να περικλείσει εντός του βασικές θεματικές της βεργιλιανής ποίησης. Η ενότητα του έπους ολοκληρώνεται με την μελέτη των ζωντανών – νεκρών στα *Pharsalia* του Λουκανού από την **Αγγελική Χαϊκάλη**, η οποία παρουσιάζει την έντονη ρευστότητα ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο σε αυτό το ιδιαίτερο έπος. Την ενότητα κλείνει η προσέγγιση της **Ηλιάνας Ανδρουτσοπούλου** για την έννοια της “*luxuria*” κατά την διακυβέρνηση του Τιβερίου με αποσπάσματα από κορυφαίους Ρωμαίους ιστοριογράφους, τον Τίτο Λίβιο, τον Σαλλούστιο και τον Τάκιτο.

Η **δέκατη και τελευταία θεματική ενότητα** περιλαμβάνει δύο ενδεικτικές μελέτες πρόσληψης της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής λογοτεχνίας. Η **Σοφία - Δανάη Χρηστίδου** μελετά τον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται τα αγάλματα από επιγραμματιστές της ελληνιστικής εποχής και αργότερα από Ρωμαίους ελεγειακούς. Φτάνοντας ως τον καβαφικό αισθητισμό αναδεικνύει ότι ο ποιητής περιγράφει τα σώματα των ανδρών με όρους αγάλματος επαναλαμβάνοντας ιδεώδη των αρχαίων ποιητών. Την ευκαιρία να δούμε την συσχέτιση χαρακτήρων των προσώπων της τραγωδίας, όπως η Κλυταιμνήστρα, η Ηλέκτρα ή οι Βάκχες με την αγροτική τριλογία του Λόρκα μας δίνει η μελέτη της **Ανδρονίκης Γεωργάρα**. Παράλληλα, μελετά τον τρόπο με τον οποίο το ισπανικό “*duende*” μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ερμηνευτικό πλαίσιο της τραγωδίας και σημείο σύγκλισης με τα θεατρικά έργα του Λόρκα.

Στο **Παράρτημα**, τέλος, θα μπορέσετε να διαβάσετε τις περιλήψεις των εισηγήσεων που εκφωνήθηκαν από τον **Ιωάννη Καρακιρισίδη** σχετικά με το πρώτο

Παρθένειον του Αλκμάννα και από την **Αλεξία Τρίγκη** σχετικά με τη χρήση των επιθέτων «μεγαλόψυχος» και «μεγαλόφρων» στον Αριστοτέλη και τον Ισοκράτη. Το πλήρες κείμενο των εισηγήσεών τους βρίσκεται στους τόμους Πρακτικών Συνεδρίων Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και Ιωαννίνων αντίστοιχα.

***

Η μεγάλη ποικιλία των ενδιαφερόντων των νεαρών σπουδαστών, όπως συμπυκνώνεται εντός των επόμενων σελίδων, δείχνει τη μεγάλη δυναμική της μελέτης του αρχαίου κόσμου στις μέρες μας. Σε κάθε αναγνώστη και ερευνητή που θα κρατήσει αυτόν τον τόμο στα χέρια του, ας είναι αυτές οι σελίδες η αφορμή για ατελείωτες συζητήσεις, εμπνευσμένες αναζητήσεις και νέες ανακαλύψεις. Οι νέοι επιστήμονες συνιστούν τον πυρήνα της ελπίδας για έναν κόσμο που θα αντιμετωπίσει προκλήσεις. Απέναντι σε αυτές αφήνουμε να «μιλήσουν» οι στίχοι του Ελύτη:

[...] «Παραλαμβάνεις απ' τους Δίες τον κεραυνό

Και ο κόσμος σου υπακούει. Εμπρός λοιπόν

Από σένα η άνοιξη εξαρτάται. Τάχυνε την αστραπή

Πιάσε το ΠΡΕΠΕΙ από το ιώτα και γδάρε το ίσα με το πι.»

(Οδυσσέας Ελύτης, Ο μικρός ναυτίλος)

***

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε από καρδιάς όλους τους συγγραφείς του τόμου για την άριστη συνεργασία μας. Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλουμε και σε όλους τους καθηγητές μας, στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών για την ακάματη διάθεση τους να μας μεταδώσουν τις γνώσεις τους και να μας εμπνεύσουν να συνεχίσουμε την έρευνα. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε την κ. Ευφημία Καρακάντζα, την πρόεδρό μας, καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής φιλολογίας, για την απεριόριστη

στήριξη που είχαμε κατά τη διαδικασία διοργάνωσης του συνεδρίου, αλλά και στην έκδοση των πρακτικών. Ευχαριστούμε από καρδιάς, επίσης, τον κ. Γιώργο Καζαντζίδα (Επίκουρο Καθηγητή Λατινικής Φιλολογίας), την κ. Κατερίνα Οικονομοπούλου (Επίκουρη Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας) και τον κ. Σπύρο Ράγκο (Καθηγητή Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας και Φιλοσοφίας) για την διαρκή παρουσία τους και την συμβολή τους στην συζήτηση που ακολουθούσε κάθε εισήγηση τις μέρες του συνεδρίου. Τέλος ευχαριστούμε την πλατφόρμα ηλεκτρονικής έκδοσης επιστημονικών περιοδικών ανοικτής πρόσβασης «Πασιθέη», η οποία και ανέλαβε την έκδοση του τόμου.

Το παρόν έργο αφιερώνεται στη μνήμη της εκλιπούσης καθηγήτριας του Τμ. Φιλολογίας Όλγας Βαρτζιώτη, η οποία «έφυγε» ξαφνικά στις 16/10/2013. Η Όλγα Βαρτζιώτη όχι μόνο αποτέλεσε μια εξαιρετική ακαδημαϊκή προσωπικότητα, αλλά υπήρξε πηγή έμπνευσης για τους συναδέλφους, τους συνεργάτες και τους φοιτητές της. Η απουσία της αφήνει ένα κενό το οποίο δύσκολα μπορεί να αναπληρωθεί. Η αφιέρωση αυτού του πονήματος στη μνήμη της είναι μια έμπρακτη απόδοση τιμής προς το πρόσωπο της και αναγνώρισης ότι η συμβολή της θα συνεχίσει να φωτίζει τον ακαδημαϊκό κόσμο.

Εκ μέρους της επιτροπής έκδοσης,

Μαρία Σκλαβενίτη.

